

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-94>

Бабкін Микита, студент IV курсу кафедри ТІМ НАОМА (науковий керівник: доктор філософії (PhD), старший викладач В.Є.Пітеніна)

ЯВИЩЕ «АРХІВНОГО ПОВОРОТУ» В УКРАЇНСЬКОМУ СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ НІКІТИ КАДАНА «ОДЕРЖИМИЙ МОЖЕ СВДЧИТИ В СУДІ»

Ключові слова: Нікіта Кадан, архівний поворот, архівний імпульс, історіографічний поворот, музей, історія, ідеологія.

Babkin Mykyta, student, NAFAA (academic mentor: Valeriia Pitenina)

THE PHENOMENON OF “ARCHIVAL TURN” IN UKRAINIAN CONTEMPORARY ART ON THE EXAMPLE OF THE ARTWORK OF NIKITA KADAN “THE POSSESSED CAN TESTIFY IN COURT”

Abstract. This work is dedicated to the phenomenon of “archival turn” and its main features. As an example was chosen a series of installations by Nikita Kadan “The possessed can testify in court” as one of the main works representing this phenomenon in the Ukrainian context.

Key words: Nikita Kadan, archival turn, archival impulse, historiographic turn, museum, history, ideology.

З 2014 року в українському мистецтві стрімко поширюються певні тенденції, що втілюються у методах роботи митців, тематиці художніх творів та їхніх формальних особливостях. Ці тенденції маркують трьома термінами: «архівний імпульс», «історіографічний поворот» та «архівний поворот». Головними ознаками художніх творів, які підпадають під визначення наведеною термінологією, є звернення митців до історії (як локальної чи особистої, так і до офіційної, ідеологічно закріпленої), використання в своїх роботах архівних матеріалів, документів, музейних предметів. Також важливо зазначити, що такі художні роботи часто конструюють або переказують певні оповіді з метою підсвітити відкинуте офіційним історичним нарративом знання, або ж підважити такий нарратив зсередини, акцентуючи на його внутрішніх протиріччях і складнощах. В контексті українського сучасного мистецтва в центрі «архівного повороту»

часто опиняється музей, як місце історії, з одного боку, та як агент державної культурної політики, з іншого. Серед об'єктивних причин поширення «архівного повороту» можна виділити не тільки суспільно-політичні потрясіння Революції Гідності, анексії Автономної Республіки Крим Росією та початку війни на Сході України, а й розгортання державної політики «декомунізації», до якої в тій чи іншій формі апелювали художники.

Важливою постаттю, яка виступає одним з провідних митців, що поширює такі тенденції є Нікіта Кадан. У своїх роботах художник часто працює з темою музеїв, реалізуючи свої проекти як всередині різних установ, так і створюючи квазімузейні експозиції та об'єкти. Таке направлення, хоч і бере свій початок в проєктах 2000-х, однак, саме як складова «архівного повороту» починається з робіт Нікіти Кадана.

Найбільш знаковим твором автора є серія інсталяцій «Одержимий може свідчити в суді», яку митець розпочинає з 2015 року й робить до 2024 року. Твір складається з музейних предметів та зіставляє їх на спеціально створених полицях, формуючи інсталяцію з артефактів різних епох, ідеологій та різного функціонального значення (скульптури, знаряддя праці і тд.). Самі об'єкти, їхня кількість, конфігурація та форма стелажу завжди змінюються в залежності від того, в якому музеї художник робить цю інсталяцію. Автор таким чином, всередині музею, як осередку офіційного історичного нарративу, зіставляючи відкинуті й приховані в фондах речі з об'єктами, які можуть бути включеними в експозицію, підважує чинний нарратив та наголошує на самоповторюваності ідеологічних логік в способах репрезентації подій минулого, або ж, навпаки, в способах заборон таких репрезентацій.